

ENTOMOLOGISCHE BERICHTEN

MAANDBLAD UITGEGEVEN DOOR

DE NEDERLANDSE ENTOMOLOGISCHE VERENIGING

ISSN 0013-8827. Officiële afkorting (World List): Ent. Ber., Amst.

Deel 43

1 mei 1983

No. 5

Adres van de Redactie:

B. J. LEMPKE, Plantage Middenlaan 64, 1018 DH Amsterdam — Nederland

M. SCHILTHUIZEN, Interessante Coleoptera van het eiland Voorne (III): 65; Br. GENARDUS (L. F. BALVERS), Enkele waarnemingen aan verschillende kweken van rupsen en vlinders na een vulkanische asregen op Java (Lepidoptera): 69; SAKIS DROSOPOULOS, Some notes on the genera *Muellerianella* and *Florodelphax* from Greece (Homoptera: Delphacidae) with a description of *Florodelphax mourikisi* n. sp. from Ikaria island: 72; G. G. M. SCHULTEN & H. R. FEIJEN, A redescription of *Tetrastichus diopsisi* (Hymenoptera: Eulophidae), a pupal parasitoid of *Diopsis macrophthalma* (Diptera: Diopsidae), and data on its parasitism in Malaŵi: 76; KORTE MEDEDELINGEN: Spaans-Portugees congres: 68; J. KRIKKEN & H. C. PIJERS, *Lucanus cervus*: 75; LITERATUUR: 71.

Interessante Coleoptera van het eiland Voorne (III)

door

M. SCHILTHUIZEN

ABSTRACT. — Interesting Coleoptera from the island of Voorne (III). A number of rare and interesting Coleoptera is discussed, resulting from faunistic research in the dunes and woods of the island of Voorne (province of Zuid-Holland).

Inleiding

Intensief verzamelen in het uitgestrekte duingebied van Voorne leverde het afgelopen jaar weer een groot aantal nieuwe vondsten op, waardoor het totaal momenteel (VII.1982) omstreeks 700 aangetroffen soorten bedraagt. Uit de nieuwe vangsten werden de meest interessante geselecteerd, die hieronder worden behandeld, evenals een aantal vangsten van de heer J. A. W. Lucas.

CARABIDAE

Nothiophilus rufipes Curtis. — In het Mildenburgbos bij Oostvoorne, 5.V.1982, 1 exemplaar over een paadje lopend. Van deze soort worden door Turin (1977) nauwelijks vindplaatsen in Zuidwest-Nederland genoemd.

Dicheirotichus obsoletus (Dejean). — Oostvoorne, 27.VIII.1960, op licht gevangen door de heer J. A. W. Lucas. Deze soort is langs de kust verbreid, maar alleen in Zeeland niet zeldzaam. Turin (1977) noemt hem niet van Voorne.

Dromius angustus Brullé. — Oostvoorne, 28.II.1959, leg. Lucas. Turin (1977) geeft van de soort wat de kuststreek betreft geen vangsten zuidelijker dan Den Haag aan.

DYTISCIDAE

Hydroporus striola (Gyllenhal). — Deze tamelijk zeldzame soort lijkt overal in de duinen

SMITHSONIAN
LIBRARIES

van Voorne te vinden te zijn in poeltjes en plassen, vooral in maart (determinatie B. J. van Vondel).

Hydroporus discretus Fairmaire. — Op 21.III.1982 ving ik 1 ♀ in een plasje op een achterduinse strandvlakte bij Oostvoorne. Brakman (1966) noemt deze waterkever slechts van de provincie Limburg, maar de heer J. G. M. Cuppen liet mij weten dat hij ook gevonden is in Oost-Brabant, Zeeland, de Achterhoek en op de Veluwe (determinatie B. J. van Vondel).

Graptodytes bilineatus (Sturm). — Deze zeldzaamheid komt samen met de minder zeldzame *G. granularis* (Linnaeus) voor in een duinbeek, die vanuit de binnenduinen naar het Oostvoornse Meer stroomt. Ik ving beide soorten hier in grote aantallen met een verhouding van 1 *granularis* op 4 *bilineatus*. Brakman (1966) noemt voor *G. bilineatus* de provincies Gelderland, Noord-Holland, Noord-Brabant en Limburg (determinatie J. G. M. Cuppen).

LEIODIDAE

Ptomaphagus subvillosus (Goeze). — Tamelijk zeldzaam; Mildenburgbos, 1.V.1982, 1 ♂ in een vangpot met kaas.

Catops kirbii (Spence). — Een zeldzame soort, die ik in IV. en VI.1982 in aantal kon vangen. Ik ving 10 exemplaren met behulp van vangpotten met paardevlees, uitgezet in het Mildenburgbos. Keer (1930) noemt voor ons land slechts zes vindplaatsen.

Agathidium nigripenne (Fabricius). — Enkele exemplaren achter schors van eikestammetjes in het Mildenburgbos, 3.IV.1982. Deze soort wordt weinig gevangen.

STAPHYLINIDAE

Omaliium italicum Bernhauer. — 22.X.1981, 1 exemplaar onder schimmelend plantenafval in het Mildenburgbos. Keer (1930) zegt: „niet zeldzaam in de omstreken van Den Haag” en noemt verder Breda en Valkenburg als vindplaatsen (determinatie C. J. M. Berger).

Lesteva heeri Fauvel (*sicula* (Ganglbauer)). — 6.III. en 20.III.1982 telkens 1 exemplaar onder planken aan de zuidoever van het Oostvoornse Meer. Volgens Keer (1930) vrij zeldzaam. Brakman (1963) echter noemt *heeri* „algemeen verbreid door het gehele land, op vochtige plaatsen”.

Trogophloeus despectus (Baudi). — Zeldzaam. Keer (1930) noemt slechts Den Haag en Breda als vindplaatsen. Ik ving de soort tot nu toe drie maal op het Groene Strand: 5.IX.1981, 1 exemplaar onder aanspoelsel; 22.II.1982, samen met *T. corticinus* (Gravenhorst) in aantal, eveneens onder aanspoelsel; en 22.IV.1982, 1 exemplaar in een vangpot.

Stenus palustris Erichson. — 27.III.1982, 1 exemplaar van deze zeldzaamheid uit plantenafval in de Kleine Beer.

Euastethus bipunctatus (Ljungh). — Vrij zeldzaam. Onder een plank op het Groene Strand vond ik op 13.IV.1982 1 exemplaar van deze soort.

Lathrobium fennicum Renkonen. — 19.IX.1981 en 17.IV.1982, beide malen een ♂ langs de Strandweg onder stenen. Brakman (1962) noemt deze vrij recent beschreven soort als nieuw voor de Nederlandse fauna, na revisie van de collecties Berger, Van der Wiel en Brakman. Hij tekent verder aan, dat hij van de nauw verwante *L. quadratum* (Paykull) geen materiaal uit Zeeland zag (alles behoorde tot *fennicum*). Mijn vangsten op Voorne sluiten tot dusver hierbij aan. Wellicht zal in de toekomst blijken dat *quadratum* eveneens op Voorne te vinden is, daar Brakman (1966) deze soort wèl van Zuid-Holland vermeldt.

Othius angustus Stephens (*melanocephalus* (Gravenhorst)). — In de binnenduinen bij de Tellenaplas, 1 exemplaar in schimmelend hooi, 14.III.1982. Vrij zeldzaam.

Philonthus umbratilis (Gravenhorst). — 19.IX.1981, 1 exemplaar op het Groene Strand. Vrij zeldzaam.

Gabrius subnigritulus (Reitter). — Op het strand van Oostvoorne („Brielse Gat”) op 14.III en 13.IV.1982 in enkele exemplaren gevonden. Brakman (1966) noemt de soort niet van Zuid-Holland.

Quedius nemoralis Baudi. — 6.IV.1982, 1 ♀ achter de schors van een populierestammetje in de binnenduinen bij de Tenellaplas. Van der Wiel (1962) vermeldt de soort als nieuw voor de Nederlandse fauna, en wel dankzij vangsten bij Oostkapelle en Vrouwenpolder. Brakman (1966) geeft *Q. nemoralis* ook slechts van Zeeland aan.

Bolitobius analis (Paykull). — 25.X.1980, „Grote Hoogte” bij het Brede Water, 1 exemplaar in een vermolmde boomstam en 13.IV.1982, Groene Strand, 1 exemplaar onder een plank. Vrij zeldzaam.

Myllaena dubia (Gravenhorst). — 17.III.1982, 1 exemplaar in plantenafval in de Kleine Beer. Zeldzaam. Brakman (1966) geeft deze soort niet voor de provincie Zuid-Holland aan.

Oligota parva Kraatz. — 4.I.1982, 1 exemplaar in plantenafval van een kwekerij in de Heveringen bij Oostvoorne. Keer (1930) zegt: „Amsterdam, XI, in paranoten”, en: „aan havenplaatsen en onder aanspoelsel der zeekust; waarschijnlijk van overzee door de scheepvaart ingevoerd”. Ook Brakman (1966) vermeldt *O. parva* als een ingevoerde, maar nog niet ingeburgerde soort. Lohse (1974) echter zegt: „Heute wohl überall eine der häufigeren Arten; scheint sich erst in neuerer Zeit bei uns völlig eingebürgert zu haben. Fast ausschliesslich synanthrop, vorzugsweise in Kompost”. Dit lijkt volledig met mijn vangst overeen te stemmen (determinatie P. Poot).

Gyrophana gentilis Erichson. — 26.VI.1982, in aantal uit een plaatjeszwam in het Mildenburgbos. Keer (1930) noemt de soort zeldzaam. Batten (1973) vindt *gentilis* op noord-Walcheren echter de meest algemene soort.

Gyrophana joyi Wendeler. — 26.VI.1982, in aantal uit een Zadelzwam in het Mildenburgbos, samen met de wat algemenere *G. joyioides* Wüsthoff. Brakman (1966) noemt de soort slechts van de provincie Zuid-Holland, terwijl Batten (1973) als enige vindplaats in ons land Rijckholt in Zuid-Limburg opgeeft. *G. joyioides* geeft Brakman behalve van Zuid-Holland ook van de provincies Overijssel en Gelderland aan. Batten vermeldt dat zich onder de door hem gevonden *Gyrophana*'s van Walcheren meer *joyi* dan *joyioides* bevond (22 resp. 7 exemplaren van de in totaal 1980 dieren).

Gyrophana minima Erichson. — Op 26.VI.1982 vond ik van deze soort enkele exemplaren samen met *G. joyioides* en *G. joyi* in een Zadelzwam in het Mildenburgbos. Keer (1930) meldt slechts drie vindplaatsen van *minima*.

ELATERIDAE

Athous villosus (Fourcroy). — De heer J. A. W. Lucas ving op 21.VIII.1981 1 exemplaar van deze kniptor op licht bij het Mildenburgbos. *A. villosus* is een typisch nachtdier, en waarschijnlijk daardoor nog weinig gevangen. Keer (1930) noemt onder meer Rotterdam en Rhoon.

HYDROPHILIDAE

Georyssus crenulatus (Rossi). — 13.II en 22.II.1982, enkele exemplaren onder aanspoelsel op het Groene Strand. Deze soort is lokaal, maar kan op de vindplaats algemeen optreden.

HETEROCERIDAE

Heterocerus obsoletus Curtis. — 25.IV.1982, 1 ♀ in een vangpot op het Groene Strand. Vrij zeldzaam (Keer, 1930). Van Strien (1980) noemt als dichtstbijzijnde vindplaatsen: Den Haag, Zierikzee en Den Bommel.

GEOTRUPIDAE

Geotrupes niger (Marsham). — 15.VIII.1981 en VIII.1978, in aantal uit mestgangetjes op het Groene Strand. Pijpers (1981) zegt, dat *G. niger* in ons land zeer lokaal voorkomt, zowel langs de kust als in het binnenland. Als laatst bekende waarneming in Nederland noemt hij Nunspeet, 1969. De heer M. Hielkema liet mij echter weten, dat hij de soort regelmatig vangt

in de duinstreek. *Geotrupes niger* lijkt zich dus in de duinstreek redelijk te kunnen handhaven. Ik bezit overigens nog 1 exemplaar van IJmuiden, VIII.1979.

Aphodius paykulli Bedel. — 23.I. en 27.III.1982, vele exemplaren in schapemest op het Groene Strand, waaronder ook *f. umbrosus* Malsant. Vrij zeldzaam (Keer, 1930). Wellicht is deze soort vooral in het koude jaargetijde actief, en daardoor relatief weinig gevangen.

Aegialia rufa (Fabricius). — Door de heer J. A. W. Lucas werd op 10.VII.1962 deze zeldzame soort bij Oostvoorne op licht gevangen.

CHRYSOMELIDAE

Chrysolina orichalcia (Müller, O. F.). — Oostvoorne, 17.VI.1961, verzameld door de heer J. A. W. Lucas. Volgens Keer (1930) tamelijk zeldzaam.

Lythraría salicariae (Paykull). — 5.V. en 13.VII.1982, in groot aantal gesleept van Wederik (*Lysimachia vulgaris* L.) in een duinvallei bij de Tenellaplas. Brakman (1966) noemt de soort niet van Zuid-Holland.

SCOLYTIDAE

Xyloterus domesticum (Linnaeus). — 27.III.1982, 2 exemplaren, zittend op een abelestam in het Mildenburgbos. Keer (1930) zegt: „Algemeen in het Haagse Bos” en noemt verder Arnhem en Loosduinen als vindplaatsen. Opvallend bij deze soort is dat de imago's reeds in maart zwermen, hetgeen ook door Keer wordt vermeld.

LITERATUUR

- Batten, R., 1973. Het voorkomen van Gyrophaena-soorten op Walcheren. — *Ent. Ber., Amst.* 33: 61-65.
- Brakman, P. J., 1962. Korte coleopterologische Notities V. — *Ent. Ber., Amst.* 22: 46-56.
- , 1963. Korte coleopterologische Notities VI. — *Ent. Ber., Amst.* 23: 202—214.
- , 1966. Lijst van Coleoptera uit Nederland en het omliggend gebied. — *Monogr. Ned. ent. Vereen.* 2: I-X, 1-219.
- Keer, P. M., 1930. Calwers Keverboek 1: 1-784, 2: 785-1330, W. J. Thieme & Cie., Zutphen.
- Lohse, G. A., 1974. Staphylinidae II. — *Käfer Mitteleuropas* 5, Goecke & Evers, Krefeld.
- Pijpers, H. C., 1981. Mestkevers: Verspreiding en Oecologie in Nederland. — *Nieuwsbrief European Invertebrate Survey-Nederland*, 10: 81-88.
- Strien, A. J. van, 1980. De Nederlandse soorten van de keverfamilie Heteroceridae. — *Zool. Bijdr.* 27: 10-42, figs. 1-30.
- Turin, H., 1977. *Atlas of the Carabid Beetles of the Netherlands*: 1-228, krt. 1-372, North-Holland Publishing Company, Amsterdam.
- Wiel, P. van der, 1962. Bijdrage tot de kennis der Nederlandse Kevers, V. — *Ent. Ber., Amst.* 22: 169-178.

Schiedamseweg 91, 3121 JG Schiedam.

SPAANS-PORTUGEES CONGRES VOOR ENTOMOLOGIE. De Spaanse en Portugese entomologische verenigingen zullen van 7-11 juni 1983 een gezamenlijk congres houden te León. De deelnamesom bedraagt voor niet-leden van deze verenigingen 5500 pesetas. Inlichtingen en aanmeldingen bij Dr. D. Juan Antonio Régil Cueto, secretaria del 1er congreso ibérico de Entomología, Departamenta de Zoología, Facultad de Biología, León, Spanje.